

KIILI VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2023-2026

1. SISSEJUHATUS

Eelarvestrateegia on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast tulenev finantsplaan nelja eelseisva eelarveaasta kohta. Eelarvestrateegia koostamise kohustus tuleneb kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest (KOFSt).

Valla eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada lähi- ja keskpikas perspektiivis eelarvepoliitika jätkusuutlikkus, näha ette vahendid valla arengu eesmärkide elluviimiseks ning seeläbi muuta valla tegevus oma funktsioonide täitmisel tulemuslikumaks.

Valla eelarvestrateegia koostamise aluseks on majandusprognosid ja valla arengukava. Eelarvestrateegia koostamisel lähtutakse järgmistest põhietappidest:

- põhitegevuse tulude prognoosimine;
- põhitegevuse kulude planeerimine;
- investeeringute planeerimine;
- finantseerimistingute planeerimine.

Käesoleva eelarvestrateegia järgmistes osades antakse ülevaade majanduskeskkonnast, riigi eelarvepoliitikast, Kiili valla finantsolukorrast, põhitegevuse tulude ja kulude prognoosist, investeerimis- ja finantseerimistingute ja likviidsete varade muutustest, samuti valla arvestusüksusest ja konsolideeritud näitajatest ning finantsdistsipliini tagamise meetmetest.

1.1. Ülevaade majanduskeskkonnast

2021. aasta majanduskasv ületas ootuseid, aasta kokkuvõttes kasvas majandus 8,3%. Kasv oli küll laiapõhjaline, aga mitmeid tegevusalasid mõjutas kiire hinnatõus.

Enne Venemaa sõjalise agressiooni algust Ukrainas oli Eesti majanduse seis hea ning väljavaated optimistlikud. Viirusekriisist tuli Eesti välja edukalt – viimase kahe aasta keskmine majanduskasv oli sisuliselt EL kiireim (3%). Eesti edaspidist majanduskasvu oleks kenasti toetanud ka EL suurte majanduste lõplik taastumine viirusekriisist 2022. aastal, mida kõik märgid näitasid. Energiahindade ülikiire tõus oleks siiski ka ilma sõja puhkemata vähendanud SKP reaalkasvu.

Nii Eesti kui ka ülejäänud maailma majanduse edasine käekäik on seotud Venemaa sõjalise agressiooniga ning sellega, millise suuna sõda võtab. Praegustes oludes tehtud prognoose ümbritseb ulatuslik määramatus, sest nii toormete hinnad kui ka tarneahelaprobleemide lahenedamine sõltuvad olulisel määral sõja käigust ja lääneriikide sanktsioonidest Venemaale. Sõja mõju Eesti majandusele iseloomustab hinnatõus ja tarneraskused.

Eesti Pank prognoosib 2022 aasta hinnatõusuks 10,2% ning kui hinnatõus välja võtta, prognoositakse selleks aastaks ca -0,40% majanduslangust. Eesti Panga prognoosi kohaselt töötus pisut kasvab 6,7%-ni, samuti prognoositakse keskmise brutopalgaga kasvu 1670-le eurole.

Pankade hinnangul on lähiajal ka intressimäärad tõusuteel. Euroopa keskpank alustab intressimäärade tõstmisega suvel.

Allikas: Eesti Pank, Rahandusministeerium, Statistikaamet, SEB

1.2. Ülevaade Kiili valla finantsolukorrast

Kiili valla finantsolukord on hea vaatamata üldisele majandusolukorrale. Maksulaekumine oli 2021 aastal võrreldes aasta varasema kasvanud 9,8% ning ka käesoleval aastal on oodata vähemalt 10% maksulaekumise kasvu.

Kiili valla netovõlakooormus on viimastel aastatel püsinud seadusega lubatud piirmäärast tunduvalt madalam ning jäänud ca 20% juurde.

Selline finantsseis võimaldab teha olulisi investeeringuid ning kaasata selleks tarbeks pankadelt laenuraha ning võimaldab toime tulla praeguse majandusolukorraga.

2. KIILI VALLAVALITSUSE KONSOLIDEERIMATA FINANTSNAITAJAD

2.1. Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias vastavalt KOFS-ile järgmisi tulusid:

- maksutulud;
- tulud kaupade ja teenuste müügist;
- saadavad toetused;
- muud tegevustulud.

Põhitegevuse tulude suurus on peamiselt maksutuludest. Valla elanikkonna vanuseline struktuur on hetkel väga hea, tööaliste elanike osatähtsus on suur ning maksumaksjate arv kasvab pidevalt, samuti on elanike sissetulekud oluliselt suuremad vabariigi keskmisest.

2021 aastal oli tulumaksu laekumise kasv oli 9,8%. 2022.aasta I poolaastal on tulumaksu laekumine võrreldes varasema aastaga olnud 14% suurem, eelmisel aastal koostatud eelarvestrateegias maksulaekumise sellist suurenemist ei prognoositud. Järgnevateks aastateks planeeritud maksulaekumiste kasv jääb vahemikku 5,3%-6,3%.

Toetusfondist saadavate summade suurus sõltub riigieelarvest, täpsed summad selguvad valla eelarve koostamise käigus.

Tabel 1. Põhitegevuse tulud

Kiili Vallavalitsus	2021 täitmine	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	11 814 949	12 850 687	13 402 064	14 052 064	14 702 064	15 362 064
Maksutulud	8 691 410	9 711 000	10 311 000	10 911 000	11 511 000	12 111 000
tulumaks	8 483 596	9 500 000	10 100 000	10 700 000	11 300 000	11 900 000
maamaks	203 871	208 000	208 000	208 000	208 000	208 000
Reklaamimaks	3 943	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	519 790	477 000	520 000	530 000	540 000	550 000

Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 564 026	2 634 687	2 541 064	2 581 064	2 621 064	2 671 064
toetusfond	2 413 509	2 499 623	2 510 000	2 550 000	2 590 000	2 640 000
tasandusfond	1 299	1 064	1 064	1 064	1 064	1 064
muud saadud toetused tegevuskuludeks	149 218	134 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Muud tegevustulud	39 723	28 000	30 000	30 000	30 000	30 000

2.2. Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias vastavalt KOFS-ile järgmisi kulusid:

- antavad toetused;
- muud tegevuskulud.

Põhitegevuse kulud kasvavad prognoosi kohaselt 2026. aastaks võrreldes 2022. aastaga kokku ligikaudu 23,6%.

Tabel 2. Põhitegevuse kulud

Kiili Vallavalitsus	2021 täitmine	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	9 613 345	11 513 893	12 635 000	13 145 000	13 605 000	14 115 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	981 149	1 283 634	1 300 000	1 310 000	1 320 000	1 330 000
Muud tegevuskulud	8 632 196	10 230 259	11 335 000	11 835 000	12 285 000	12 785 000
personalikulud	5 120 005	5 869 503	6 700 000	7 000 000	7 300 000	7 650 000
majandamiskulud	3 509 612	4 225 756	4 500 000	4 700 000	4 850 000	5 000 000
muud kulud (sh reservfond)	2 579	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000

2.3. Põhitegevuse tulem

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Tulenevalt KOFS-ist peab põhitegevuse tulem olema aruandeaasta lõpu seisuga null või positiivne.

Tabel 3. Põhitegevuse tulem

Kiili Vallavalitsus	2021 täitmine	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	11 814 949	12 850 687	13 402 064	14 052 064	14 702 064	15 362 064
Põhitegevuse kulud kokku	9 613 345	11 513 893	12 635 000	13 145 000	13 605 000	14 115 000
Põhitegevuse tulem	2 201 604	1 336 794	767 064	907 064	1 097 064	1 247 064

2.4. Investeerimistegevus

Investeerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias KOFS-i regulatsioonist tulenevalt järgmisi elemente:

- põhivara soetus;
- põhivara müük;
- põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine;
- põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine;
- osaluse soetus;
- osaluse müük;
- muude aktsiate ja osakute soetus;
- muude aktsiate ja osakute müük;
- antavad laenud;
- tagasilaekuvad laenud;
- finantstulud ja finantskulud.

Strateegiaperioodil on jätkuvalt kavandatud investeeringuid valla infrastruktuuri – teed, tänavavalgustus, pakendimahutite soetamine.

Seoses ehitushindade kasvuga saab eelarvestrateegia aastatel ehitada valmis lasteaia Vaelasse ning kooli juurde püstitada moodulhoone.

Tabel 4. Investeerimistegevus

Kiili Vallavalitsus	2021 täitmine	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Investeerimistegevus kokku	-1 294 756	- 2 574 196	- 2 135 000	- 4 597 000	-459 000	-355 000
Põhivara müük (+)						
Põhivara soetus (-)	-1 069 564	- 1 127 000	-730 000	-352 000	-150 000	-150 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	693 115	172 684				
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-883 192	-1 586 380	-1 365 000	- 4 145 000	-165 000	-65 000
Finantstulud (+)	505					
Finantskulud (-)	-35 620	- 33 500	-40 000	-100 000	-144 000	-140 000

2.5. Finantseerimistegevus

Finantseerimistehingud on eelarve tulude ja kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud (laenude võtmised jms.). Finantseerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse vastavalt KOFS-ile järgmisi elemente:

- laenude võtmine, võlakirjade emiteerimine, kapitalirendi- ja faktooringkohustuste võtmine;
- võetud laenude tagasimaksimine, kapitalirendi- ja faktooringkohustuste täitmine ja emiteeritud võlakirjade lunastamine.

Kooli juurdehituse tarbeks võeti 2020. aastal laenu summas 2,94 miljonit eurot. Lasteaia ehitamiseks ja kooli moodulhoone soetamiseks, on vajalik võtta aastatel 2023-2024 uus laen summas ca 5 miljonit eurot.

2021. aasta jaanuaris sai makstud viimane Swedbank-i laenu osamakse, ÜVK rajamise kaasrahastamiseks võetud KIK-i laen lõpeb 2024. aastal.

Tabel 5. Finantseerimistegevus

Kiili Vallavalitsus	2021 täitmine	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Finantseerimistegevus	-270 682	-268 300	913 000	3 426 500	- 462 000	- 466 200
Kohustiste võtmine (+)			1 200 000	3 800 00		
Kohustiste tasumine (-)	-270 682	-268 300	- 287 000	-373 500	-462 000	-466 200
<i>sh Swedbank laen</i>	<i>-4 219</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>KIK-i (ÜVK) laen</i>	<i>-78 300</i>	<i>-78 300</i>	<i>-78 300</i>	<i>-78 300</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>SEB laen (kool)</i>	<i>-188 163</i>	<i>- 190 000</i>	<i>-192 790</i>	<i>- 195 110</i>	<i>-197 500</i>	<i>- 199 890</i>
<i>Lasteaia ehituse laen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>- 15 910</i>	<i>- 100 090</i>	<i>- 203 500</i>	<i>- 204 510</i>
<i>Kooli moodulamaja</i>					<i>-61 000</i>	<i>- 61 800</i>

2.6. Nõuete ja kohustiste saldo muutus

Nõuete ja kohustuste saldo muutusena kajastub eelarvestrateegias aastatel 2023-2026 Kiili Vallavalitsuse poolt Kiili Varahalduse SA-le laenude tasumiseks suunatav summa. Vallavalitsuse bilansis kajastuvad need summad muude kohustiste real. Kiili Varahalduse poolt lasteaia ehitamiseks võetud SEB-st võetud laenu viimane makse on 2026. aasta lõpus.

Lisaks kajastub 2022. aastal kohustise vähenemisena riigilt 2021. aastal ettemaksuna saadud investeringutoetus summas 146 598 eurot.

Tabel 6. Nõuete ja kohustuste saldo muutus

Kiili Vallavalitsus	2021 täitmine	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Nõuete ja kohustiste saldode muutus (+suurenemine / - vähenemine)	- 567 635	- 333 298	- 187 292	-187 970	-188 658	- 395 228

2.7. Likviidsed varad

Likviidsete varade muutuse eelarveosas käsitletakse tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente:

- raha ja pangakontode saldo muutus;
- rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute saldo muutus;
- soetatud võlakirjade saldo muutus.

Tabel 7. Likviidsete varade muutus

Kiili Vallavalitsus	2021 täitmine	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	68 531	-1 839 000	-642 228	- 451 406	-12 594	30 636
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	3 150 313	1 311 313	669 085	217 679	205 085	235 721

2.8. Netovõlakoormus

Netovõlakoormus on võlakohustiste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe, kus netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustistena arvesse bilansis kajastatud kohustised.

Netovõlakoormuse arvestuses peab võlakohustistena kajastama järgmisi kohustisi:

- võetud laenud;
- kapitalirendi- ja faktooringukohustised;
- emiteeritud võlakirjad;
- tasumise tähtjaks täitmata jäänud kohustised;
- tagastamisele kuuluvad sihtfinantseerimisena ja kaasfinantseerimisena saadud ettemaksed;
- pikaajalised võlad tarnijatele;
- muud pikaajalised kohustised.

Netovõlakoormus võib kuni 2024. lõpuni olla kas 10-kordne põhitegevuse tuleml või 80% põhitegevuse tuludest, kumb on suurem, kuid mitte rohkem kui 100%. Edaspidi hakkab vähenema 5% võrra.

Kiili Varahalduse SA poolt võetud laen lasteaia ehituseks kajastub Vallavalitsuse bilansis muude kohustistena ning on võetud konsolideerimata aruannetes netovõlakoormuse arvestusse sisse.

Seoses kooli juurdeehituseks laenu võtmisega kasvas ka valla netovõlakoormus 2020 aastal, samas 2021 sai tagasi makstud nii vallavalitsuse kui ka Kiili Varahalduse SA poolt Swedbank-st võetud laenud.

Tabel 8. Netovõlakoormuse muutus

Kiili Vallavalitsus	2021 täitmine	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	4 303 947	3 849 036	4 574 744	7 813 274	7 162 616	6 301 188
<i>sh muud kohustised (Kiili Varahaalduse SA laenud)</i>	<i>1 145 759</i>	<i>959 148</i>	<i>771 856</i>	<i>583 886</i>	<i>395 228</i>	
Likviidsete varade jääk	3 150 313	1 311 313	669 085	217 679	205 085	235 721
Netovõlakoormus (eurodes)	1 153 634	2 537 723	3 905 659	7 595 595	6 957 531	6 065 467
Netovõlakoormus (%)	9,8%	19,7%	29,1%	54,1%	47,3%	39,5%
Netovõlakoormuse ülemmäär	11 814 949	12 850 687	10 721 651	11 241 651	11 026 548	10 753 445
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	10 661 315	10 312 964	6 815 992	3 646 056	4 069 017	4 687 978

3. VALITSEVA MÕJU ALL OLEVATE ÜKSUSTE FINANTSNAITAJAD

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksustele. Kohaliku omavalitsuse arvestusüksusteks on kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuvad üksused. Sõltuvaks üksuseks loetakse sellist üksust, kes on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all ning kes saab kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest. Seega on Kiili valla sõltuvaks üksuseks Kiili Varahalduse Sihtasutus, Kiili KVH sõltuva üksusena hetkel ei klassifitseeru.

Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja võlakohustise arvutamiseks tuleb samuti rakendada KOFS-i vastavat meetodikat.

3.1. Kiili Varahalduse Sihtasutus

Kiili Varahalduse Sihtasutus (KVS) sõltub otseselt Kiili valla sihtfinantseerimisest, kuigi teenib ka omatulusid. KVS-i põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse eelarvestrateegia perioodiks on esitatud järgmises tabelis.

Tabel 9. Kiili Varahalduse SA finantsnäitajad

Kiili Varahalduse SA	2021 tegelik	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	1 867 071	1 699 964	1 820 000	2 020 000	2 030 000	2 040 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	1 666 029	1 478 357	1 500 000	1 780 000	1 805 000	1 815 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 719 682	1 691 000	1 710 000	1 910 000	1 970 000	2 000 000
Põhitegevustulemi	147 389	8 964	110 000	110 000	60 000	40 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)	8 076	-7 000	-100 000	-100 000	-50 000	-40 000
Eelarve tulemi	155 465	1 964	10 000	10 000	10 000	
Finantseerimistegevus (-/+)	-260 999	-186 611	-187 292	-187 970	-188 658	-395 228
Nõuete ja kohustiste saldode muutus	260 999	186 611	187 292	187 970	188 658	395 228
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	529 599	531 563	541 563	551 763	561 563	561 563
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	1 145 759	959 148	771 856	583 886	395 228	

4. KONSOLIDEERITUD FINANTSNAITAJAD

KOFS nõuab põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse väljatoomist ka kohaliku omavalitsuse arvestusüksuse kohta ehk konsolideeritud kujul, järgnevalt toodud tabel on koostatud konsolideeritud näitajate kohta.

Tabel 10. Konsolideeritud finantsnäitajad

Kiili Vald	2021 täitmine	2022 eeldatav	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 015 991	13 072 294	13 722 064	14 292 064	14 927 064	15 587 064
Põhitegevuse kulud kokku	9 666 998	11 726 536	12 845 000	13 275 000	13 770 000	14 300 000
Põhitegevustulem	2 348 993	1 345 758	877 064	1 017 064	1 157 064	1 287 064
Investeeringustegevus kokku	-1 286 680	-2 581 196	-2 235 000	-4 697 000	-509 000	-395 000
Eelarve tulem	1 062 313	-1 235 438	-1 357 936	-3 679 936	648 064	892 064
Finantseerimistegevus	-531 681	-454 911	725 708	3 238 530	-650 658	-861 428
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	223 996	-1 837 036	-632 228	-441 406	-2 594	30 636
Nõuete ja kohustiste saldode muutus (+/-)	-306 636	-146 687	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	3 679 912	1 842 876	1 210 648	769 242	766 648	797 284
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	4 303 947	3 849 036	4 574 744	7 813 274	7 162 616	6 301 188
Netovõlakoormus (eurodes)	624 035	2 006 160	3 364 096	7 044 032	6 395 968	5 503 904
Netovõlakoormus (%)	5,2%	15,3%	24,5%	49,3%	42,8%	35,3%
Netovõlakoormuse ülemmäär	12 015 991	13 072 294	10 977 651	11 433 651	11 941 651	11 690 298
Vaba netovõlakoormus	11 391 956	11 066 134	7 613 555	4 389 619	5 545 683	6 186 394

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini tagamise meetmena on kinni peetud kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast.

Põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoormus on arvatud tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel ja seda kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga ning kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse kohta konsolideerituna aruandeaasta lõpu seisuga.